

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของบุคลากรในโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรที่มีต่อการให้บริการเครือข่ายกิจกรรมฝึกงานเทคโนโลยีสะอาด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยสอบถามจากบุคลากรภายในโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 17 โรงงาน โรงงานละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 34 คน ซึ่งแบ่งการดำเนินกิจกรรม ออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนเข้าร่วมเครือข่ายฯ ระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ และหลังการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ซึ่งสามารถสรุปผลของการศึกษาได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีตำแหน่งงานประจำโรงงานเป็นผู้ปฏิบัติงาน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีอายุการทำงานกระจายตัวอยู่ในช่วง 1-12 ปี แต่ในช่วงการทำงาน 1-3 ปีจะมีจำนวนมากที่สุด
2. บุคลากรที่เข้าร่วมเครือข่ายฯ ทั้ง 3 ปี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสะอาดในระดับดีมาก
3. ก่อนการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความพึงพอใจมากใน เรื่องของความเป็นกันเอง และการมีมนุษยสัมพันธ์ แต่ให้ความพึงพอใจปานกลาง ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าร่วมเครือข่ายฯ
4. ระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความพึงพอใจมาก ในเรื่องความเป็นกันเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ และสถานที่จัดงานมีความเหมาะสม แต่ให้ความพึงพอใจปานกลาง ในเรื่องทีม CT ประจำโรงงานสามารถให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดข้อสงสัย
5. หลังการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความพึงพอใจมาก ในเรื่องของการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน การช่วยลดของเสียที่แหล่งกำเนิด และการเข้าร่วมโครงการมีความคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป แต่ให้ความพึงพอใจปานกลาง ในเรื่องของการช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มรายได้จากการแยกของเสียที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ และการช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ทางโรงงาน

6. ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในแต่ละตำแหน่งงาน พบว่า ในช่วงก่อน และช่วงระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ให้ความพึงพอใจแตกต่างกัน ในช่วงหลังการเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่าผู้บริหารมีความพึงพอใจจัดอยู่ในระดับมาก ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจจัดอยู่ในระดับปานกลาง

7. ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในแต่ละปีที่สมัครเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่าในช่วงก่อน และช่วงระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ทั้ง 3 ปี มีความพึงพอใจระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ให้ความพึงพอใจแตกต่างกัน ในช่วงหลังการเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่าในปี 2547 มีความพึงพอใจระดับมาก ส่วนปี 2548 และ ปี 2549 มีผลความพึงพอใจระดับปานกลาง

8. ความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในแต่ละระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสะอาด พบว่าในระดับความรู้ความเข้าใจของทั้ง 4 กลุ่ม มีความพึงพอใจแตกต่างกันในทั้ง 3 ช่วงของกิจกรรม

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษา ในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสะอาด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในด้านของหลักการ แนวคิด และขั้นตอนของเทคโนโลยีสะอาด ในระดับดีมาก แต่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในเรื่องของการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาด การประเมินเบื้องต้นด้านเทคโนโลยีสะอาด และประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ภายในโรงงาน อยู่ในระดับ พอใช้ ดังนั้นทางเครือข่ายฯ จึงควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติม เมื่อเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของทั้ง 3 ปี จะพบว่าระยะเวลาในการเข้าร่วมเครือข่ายฯ มีผลต่อความรู้ความเข้าใจ เมื่อระยะเวลาในการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ผ่านไปนาน ความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามก็มีแนวโน้มลดลง

ในส่วนของความพึงพอใจ ก่อนเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่ำสุดในระดับ ปานกลาง เรื่องของการประชาสัมพันธ์ ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงทางด้านการประชาสัมพันธ์ เพิ่มมากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ ผ่านทางวิทยุ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และควรมีการติดต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการ ฝากข่าวประชาสัมพันธ์ของเครือข่ายฯ รวมถึงการติดต่อกับทางโรงงานโดยตรงเพื่อขอเข้าไปประชาสัมพันธ์ภายในโรงงาน แต่ในเรื่องของความเป็นกันเอง และการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการบริการ ของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541)

ในส่วนของการมีมารยาทที่ดี และความมีน้ำใจ (Courtesy) บุคลากรต้องมีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพ อ่อนน้อม ให้ความเคารพไม่ถือตัว มีความเป็นกันเอง

สำหรับรายละเอียดของความพึงพอใจระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจสูงสุดในระดับมาก เรื่องความน่าเชื่อถือของอาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์ที่ปรึกษากลาง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องส่วนประกอบทางการบริการของ วีระพงษ์ เถลิงจิระรัตน์ (2543) ในส่วนของ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และความสามารถของการให้บริการที่มีต่อผู้รับบริการหรือลูกค้าที่ใช้บริการ (Competence) และแนวคิดเรื่องเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการบริการของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) ในส่วนของความน่าเชื่อถือ (Credibility) ซึ่งบุคลากรต้องสามารถสร้างความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจ และมีความซื่อสัตย์ในการบริการ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความพึงพอใจต่ำสุดในระดับปานกลาง ระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ในเรื่องทีม CT ประจำโรงงานสามารถให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดข้อสงสัยเนื่องมาจากในการจัดตั้งทีมทางเครือข่ายฯ จะมีการเดินทางเข้าเยี่ยมชมโรงงานเพื่อทำการคัดเลือกโรงงาน ศึกษาถึงปัญหา และแนวทางในการนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ในโรงงาน ซึ่งในการเข้าเยี่ยมชมจะพบประเด็น และปัญหาของทางโรงงานในเบื้องต้น จากนั้นทางเครือข่ายฯ จึงได้จัดทีม CT โดยคัดเลือกอาจารย์ และนักศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ และมีความรู้ความสามารถ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่พบ โดยพิจารณาจาก ความเป็นไปได้ในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งอาจไม่ตรงกับปัญหาที่ทางโรงงานต้องการ ส่งผลให้เมื่อทางโรงงานสอบถามในส่วนที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญของทีม CT จึงทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องเมื่อเกิดข้อสงสัยได้ ดังนั้นวิธีการปรับปรุง คือ หลังจากการเข้าเยี่ยมชมโรงงานแล้ว ควรมีการจัดประชุมกลุ่มย่อยระหว่างโรงงานกับทางเครือข่ายฯ เพื่อสรุปถึงปัญหาที่แท้จริงที่สามารถปฏิบัติได้ และตรงกับความต้องการของทางโรงงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย

ในส่วนของการประเมินเบื้องต้น และประเมินละเอียด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความพึงพอใจระดับปานกลาง ในเรื่องความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมิน และประเด็นปัญหาที่นักศึกษาวิเคราะห์ตรงกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการบริการ ของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) ในส่วนของการ ความเข้าใจ และรู้จักลูกค้า (Understanding/Knowing customer) คือความพยายามที่จะเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า และตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว ซึ่งทางเครือข่ายฯ ยังไม่อาจตอบสนองในจุดนี้ได้ สาเหตุอาจเกิดจากการที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในตัว ของนักศึกษาที่เข้าฝึกงานสูง แต่ในความเป็นจริงนักศึกษาเรียนเฉพาะภาคทฤษฎี เพียงจะมีโอกาส

ได้มาปฏิบัติจริงภายในโรงงานเป็นครั้งแรก ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ดังนั้นทางโรงงาน และนักศึกษาจึงควรมีการประสานงานกับทางอาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์ที่ปรึกษากลาง เพื่อขอคำแนะนำในการเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นผลประโยชน์ต่อโรงงานมากที่สุด

ในส่วนของการประชุมสรุปผล และพิธีปิด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความพึงพอใจระดับปานกลาง ในเรื่องของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดประชุมสรุปผล เนื่องจากในการจัดประชุมสรุปผล และพิธีปิดใช้เวลา 1 วัน โดยมีการให้นักศึกษาและอาจารย์ที่เลี้ยงในแต่ละโรงงานนำเสนอโครงการ และงานวิจัย ทำให้ต้องใช้เวลาาน ผู้ที่เข้าฟังมักจะให้ความสนใจเฉพาะในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้น ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขอาจทำได้ โดยจัดการประชุมภายในโรงงานแต่ละโรงงาน รวมทั้ง ควรมีการเชิญผู้บริหาร และพนักงานทุกคนเข้าฟังเพื่อให้เกิดความมีส่วนร่วมภายในโรงงาน และทราบถึงประโยชน์จากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาด ซึ่งจะทำการดำเนินงานนี้มีความยั่งยืนถาวรได้ และอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าจะเป็นไปได้คือ การจัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ประเภทเดียวกันให้มีการประชุมวันเดียวกัน ส่วนในพิธีปิดจึงค่อยจัดรวมกันทั้งหมด จะเป็นการกระชับเวลาได้มากขึ้น

ในส่วนของความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่าทางเครือข่ายฯ สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน ภายในโรงงานได้ และการเข้าร่วมเครือข่ายฯ มีความคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป เพราะผู้ตอบแบบสอบถามให้ความพึงพอใจในระดับมาก แต่ผู้ตอบแบบสอบถามยังไม่เห็นถึงประโยชน์ในเรื่องของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อาจเนื่องมาจากในตอนี้เครือข่ายฯ ยังเป็นเครือข่ายฯ ที่ใหม่ ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อีกทั้งโรงงานที่เข้าร่วมเครือข่ายฯ มีทั้งโรงงานขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ซึ่งในโรงงานที่มีขนาดใหญ่จะมีระบบการประกันคุณภาพต่างๆ เช่น ISO 14000, 18000, 2200 เป็นต้น เข้ามาใช้ในโรงงาน โดยระบบเหล่านี้มักเป็นที่รู้จักของคนโดยส่วนมาก ดังนั้นทางโรงงานขนาดใหญ่ จึงยังไม่เห็นประโยชน์ในเรื่องนี้ แต่ถ้าเป็นโรงงานขนาดเล็กทางโรงงานอาจจะมีการนำจุดนี้เป็นจุดแข็งในการสร้างข้อได้เปรียบคู่แข่ง โดยอาจจะมีการพิมพ์ข้อความว่าได้ผ่านเข้าร่วมโครงการ CT และในความนำจะเป็นอีกอย่างคือ ในการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ผลลัพธ์ที่ได้มักจะเป็นประเด็นหลักๆ 2-3 ประเด็นเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านเวลา จึงทำให้ไม่เห็นประโยชน์ครบทุกด้าน

5.3 ข้อค้นพบ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในแต่ละปัจจัย ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งงาน ประจำโรงงาน ปีที่สมัครเข้าร่วมเครือข่ายฯ และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสะอาด ที่มีต่อการให้บริการเครือข่ายกิจกรรมฝึกงาน เทคโนโลยีสะอาด มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ในส่วนของตำแหน่งงาน พบว่าความพึงพอใจของผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้บริหารอาจมีการมองเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาว และมองประโยชน์ที่ได้รับจากเครือข่ายฯ โดยรวม จึงทำให้มีความพอใจสูงกว่าผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะพิจารณาเพียงแค่จุดที่มีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น และอีกหนึ่งสาเหตุอาจมาจากผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และเข้าร่วมกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เห็นรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน ว่าจุดไหนเป็นจุดที่พึงพอใจหรือประทับใจ และจุดไหนที่ควรปรับปรุง มากกว่าผู้บริหารที่โดยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม มักจะอ่านเฉพาะรายงานการประชุมเท่านั้น

2. ในส่วนของปีที่สมัครเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่าแนวโน้มความพึงพอใจในแต่ละปีที่สมัครเข้าร่วมเครือข่ายฯ ลดลง อาจเกิดจากการผู้ที่เข้าร่วมเครือข่ายฯ มีความคาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับก่อนเข้าร่วมเครือข่ายฯ สูง สาเหตุเนื่องมาจาก ในช่วงการประชาสัมพันธ์ทางเครือข่ายจะมีการนำเสนอผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ออกมาเป็นตัวเลขมูลค่ารวมที่ประหยัดในแต่ละประเภทของอุตสาหกรรม ซึ่งตัวเลขนี้ได้มาจากการที่นักศึกษาทำการวิเคราะห์ ออกมาเป็นข้อเสนอ แต่ไม่ใช่ตัวเลขที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ทำให้เมื่อผลลัพธ์ที่ได้ออกมานั้น อาจไม่ตรงกับสิ่งที่ทางโรงงานคาดหวังไว้ ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามจึงลดลงในแต่ละปี ดังนั้นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ทางเครือข่ายควรจะมีการชี้แจงผลลัพธ์ที่ได้จากการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ให้ชัดเจน ว่าตัวเลขนี้เกิดจากการประมาณการ ไม่ใช่ตัวเลขที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าไปฝึกงานมีน้อย จึงทำให้ในบางโครงการไม่สามารถติดตามผลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงได้ เป็นต้น

3. ในส่วนของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสะอาด พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มให้ความพึงพอใจแตกต่างกัน เนื่องจากความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความพึงพอใจของลูกค้าของ สิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) ที่กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จที่แต่ละคนเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่กับสภาพการณ์ที่คาดหวัง หรือรู้สึกว่าจะสมควรจะได้ ผลที่ได้จะเป็นความพึงพอใจ ซึ่งเป็นการตัดสินใจของแต่ละบุคคล

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษา

ข้อเสนอที่ทางผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจศึกษาเพิ่มเติม คือ

1. ควรมีการติดตามผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ซึ่งอาจเป็นหลังจากการเข้าร่วมเครือข่ายฯ 1 ปี เพื่อติดตามว่าทางโรงงานที่เข้าร่วมได้มีการนำโครงการข้อเสนอและแนวความคิดงานวิจัยทางเทคโนโลยีสะอาดไปประยุกต์ใช้ภายในโรงงานหรือไม่ และได้รับผลประโยชน์ตามมูลค่าที่นักศึกษาได้เสนอแนะหรือไม่

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ เป็นเพียงข้อมูลเฉพาะกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรเท่านั้น ไม่ใช่กลุ่มผู้ที่เข้าร่วมเครือข่ายฯ ทั้งหมด และในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามบางคน อาจไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ทางเครือข่ายฯ มี ดังนั้น หากจะมีการศึกษาเพิ่มเติม ควรมีการสอบถามความพึงพอใจของทุกกลุ่มอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมเครือข่ายฯ และในแบบสอบถามควรระบุถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย

3. เนื่องจากในแบบสอบถาม ผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงบุคลากร ซึ่งอาจเป็น ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ และผู้ประสานงานประจำโรงงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาดภายในโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร แต่ไม่ได้ระบุชี้เฉพาะว่าผู้ตอบแบบสอบถามใน 1 โรงงาน ต้องมี ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ทำให้ผลที่ได้ออกมาในบางโรงงาน ไม่มีผู้บริหาร เนื่องจากผลของความพึงพอใจของผู้บริหารสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ดังนั้น หากจะมีการศึกษาต่อเพิ่มเติมควรมีการระบุให้ทุกโรงงานต้องมีผู้บริหารเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วย

4. ในช่วงก่อนการเข้าร่วมเครือข่ายฯ ทางเครือข่ายฯ ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาต่อเพิ่มเติม ในเรื่องของช่องทาง รูปแบบ และสื่อในการประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมเป้าหมายได้มากที่สุด

5. เนื่องจากในช่วงระหว่างการเข้าร่วมเครือข่ายฯ นักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ทำให้การเก็บข้อมูล และการประเมินละเอียดไม่ถูกต้อง ดังนั้น ทางเครือข่ายฯ จึงควรมีการจัดอบรม ให้คำแนะนำเพิ่มเติม และทำหน้าที่สื่อคู่มืออธิบายถึงขั้นตอนในการจัดทำ CT อย่างละเอียด รวมถึงการจัดเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ คอยให้คำแนะนำให้แก่นักศึกษาเพิ่มเติมอย่างใกล้ชิด

6. ผลของความพึงพอใจที่ได้หลังจากการเข้าร่วมเครือข่ายฯ พบว่ามีแนวโน้มลดลงทุกปี ดังนั้น ทางเครือข่ายฯ ควรพิจารณาหาวิธีการแก้ไข และปรับปรุง โดยอาจจะนำข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น